

Aktivno za socijalnu sigurnost i jednake mogućnosti u svijetu rada

PREPORUKE ZA UNAPRJEĐENJE KVALITETE I DOSTUPNOSTI SOCIJALNIH USLUGA ZA MARGINALIZIRANE SKUPINE ŽENA KOJE TRAŽE POSAO

U okviru projekta „Aktivno za socijalnu sigurnost i jednake mogućnosti u svijetu rada“ provedeno je mapiranje socijalnih usluga vezanih uz pomoć pri zapošljavanju koje provode različite udruge, institucije, lokalne vlasti kroz analizu dokumenta i provođenje fokusiranih grupnih diskusija. Analiza stanja o dostupnim socijalnim uslugama, posebice uslugama koje mogu koristiti marginalizirane skupine žena koje se žele zaposliti provedena je u četiri županije. Održano je devet fokusiranih grupnih diskusija s dionicima koji djeluju u području pružanja socijalnih usluga i smanjenja nezaposlenosti.

Namjera nam je bila kroz fokusirane grupne diskusije saznati više o uslugama koje institucije/organizacije pružaju, ostalim uslugama koje mogu doprinijeti poboljšanju položaja marginaliziranih skupina žena, mogućnostima i preprekama s kojima se susreću pružatelji usluga i korisničke skupine te dobiti neke prijedloge za poboljšanje u području pružanja socijalnih usluga za marginalizirane skupine žena.

Sudionici/e grupnih diskusija naglašavaju da ekonomska kriza uzrokuje probleme na svim razinama što ima veliki utjecaj na tržište rada i slijedom toga na žene. Aktivne mjere zapošljavanja predstavljaju mogućnost zapošljavanja za žene, međutim problemi su nepostojanje radnih mjesta, relativno slaba mobilnost žena, nedostatak mjera i podrške na lokalnoj razini što uključuje dostupnost vrtića/jaslica, nepostojanje stanova u koje bi se mogle smjestiti žene žrtve obiteljskog nasilja i sl. Postoji mogućnost korištenja sredstava iz EU fondova, ali su obrasci komplicirani, korisnici/e moraju imati osigurana sva sredstva, a dio natječajnih sredstava će dobiti tek po završetku projekta. Žene su posebno zakinute jer u većini slučajeva nisu vlasnice OPG-a i zbog toga ne mogu podići kredit ili ako i mogu onda su kamate previsoke.

Istraživanje je pokazalo da strateški dokumenti razvoja socijalnih usluga često nisu utemeljeni na analizi potreba, a pogotovo nedostaje rodna analiza na osnovu koje bi bili definirani prioriteti, oblikovane mjere i osigurana odgovarajuća proračunska sredstva te razvijene socijalne usluge u zajednici. Sustav socijalne zaštite oslanja se uglavnom na instrumente kao što su naknade nezaposlenima i pomoć za održavanje, a manje se pozornosti obraća na aktivne programe politike zapošljavanja kojima se sprječava dugotrajna nezaposlenost i siromaštvo i što bi omogućilo većem broju ljudi pronalazak odgovarajućih poslova.

Europska unija
Ulaganje u budućnost

Projekt sufinancira Europska unija iz Europskog socijalnog fonda te Ured za udruge kroz nacionalnu komponentu sufinanciranja. Sadržaj ovog dokumenta isključiva je odgovornost CESI.

Više informacija o operativnom programu Razvoj ljudskih potencijala: www.ljudskipotencijali.hr
Jačanje sposobnosti organizacija civilnoga društva za pružanje socijalnih usluga

Više informacija o projektu: CESI – Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje
Nova cesta 4, Zagreb
01 24 22 800
cesi@cesi.hr, www.cesi.hr
Facebook: CentarCESI

Iz provedbe ovog istraživanja vidljivo je da neke institucije i organizacije dobro surađuju i imaju dobra međusobna iskustva, te su voljne prisustvovati ovakvim istraživanjima kako bi unaprijedile područje rada, bolje uvidjele potrebe društva i ostvarile još bolju suradnju. Isto tako su otvorene za sudjelovanje na raznim edukacijama i programima izgradnje kapaciteta. No nažalost pokazalo se da neki bitni dionici koji se bave marginaliziranim skupinama u društvu nisu toliko otvoreni za suradnju i sudjelovanje u istraživanju kojem je cilj unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti usluga.

Sudionici/e istraživanja se slažu da djelotvorne strategije poticanja uključivanja na tržište rada trebaju uključiti i širok spektar umrežavanja s relevantnim čimbenicima na svim razinama. Jedinice lokalne i regionalne samouprave trebaju usvojiti, provoditi i pratiti provođenje strateških dokumenata utemeljenih na rodnoj analizi potreba za socijalnim uslugama u zajednicama. U rješavanje socijalnih pitanja potrebno je, osim državnog i javnog sektora, uključivanje privatnog sektora i nevladinih organizacija koje imaju znanja i resurse i mogu razvijati programe namijenjene marginaliziranim grupama, skupinama s otežanim pristupom tržištu rada. Neophodno je razvijati i promovirati međusektorsku suradnju kroz edukacije i otvorene rasprave u kojima će biti uključeni predstavnici svih sektora i pružatelja usluga te stvaranje regionalne mreže pružatelja usluga.

Kako bi se povećala mogućnost stjecanja znanja i vještina zaposlenih i posebno nezaposlenih osoba te postizanje veće razine zapošljivosti neophodno je uspostaviti strateška partnerstva i praksu višegodišnjeg financiranja usluga koje pružaju udruge, a koje su se pokazale učinkovite i kvalitetne te osigurati partnerstvo između udruge i HZZ-a, posebice na EU projektima.

Međusektorska suradnja treba počivati na međusobnom povjerenju i poštivanju svih aktera. Kroz međusektorsku suradnju treba stvarati uvjete za otvaranje novih radnih mjesta posebno za socijalno isključene i diskriminirane skupine i pojedince/ke: žene, ruralne žene, žene s invaliditetom, samohrane majke, žrtve obiteljskog nasilja. Udruge se trebaju povezivati s institucijama jer one mogu osigurati kontinuitet u pružanju usluga.

Iz cjelokupnog istraživanja može se zaključiti da nedostaju usluge koje bi bile usmjerene prema marginaliziranim skupinama žena, nedostaje i financijskih sredstava, a institucije nemaju dovoljno kapaciteta za kvalitetan rad sa svima kojima su usluge potrebne. Organizacije civilnog društva pokrivaju veliko područje sukladno potrebama koje se javljaju, no u nedovoljnoj mjeri jer ne mogu odgovoriti na sve potrebe i zbog nedostatka kontinuirane financijske potpore osigurati održivost za usluge koje se već provode i koje su relevantne za društvo.

Isto tako vidljivo je da postoji potreba za dodatnom izgradnjom kapaciteta institucija, organizacija civilnog društva, a i poslodavaca kako bi mogli pratiti potrebe marginaliziranih skupina. Vrlo je važno upoznati institucije i OCD-e s konceptom socijalnih usluga, te jasno definirati kriterije i načine pružanja socijalnih

Europska unija
Ulaganje u budućnost

usluga koje one realno mogu zadovoljiti kako bi klijenti/ice znali što mogu očekivati te dobiti/e usluge koje zadovoljavaju standarde kvalitete. Potrebno je dodatno raditi na razvoju kompetencija pružatelja usluga za planiranje i organiziranje usluga koje doprinose socijalnom uključivanju te intenzivirati obuku pružatelja usluga za izradu projekata kojima će se doprinijeti apsorpciji sredstava iz EU fondova.

Neophodno je razviti dugoročnu strategije i osigurati sustavno provođenje programa socijalnih usluga koje će uključiti i sustavno prikupljanje informacija o dostupnim socijalnim uslugama u zajednici i financiranim programima udruga te vrednovanje učinaka programa na korisnike/ce. Važno je osigurati održivost kvalitetnih i učinkovitih programa organizacija civilnog društva koji se provode u vidu socijalnih usluga kroz kontinuirano financiranje, te bolju koordinaciju s institucijama i ujedinjavanju njihovih resursa. Isto tako neophodno je izraditi bazu podataka pružatelja socijalnih usluga iz koje će biti vidljivo kome se korisnice/i mogu javiti za (određenu vrstu) pomoći.

Socijalne usluge u lokalnim zajednicama ne zadovoljavaju trenutne potrebe i postoji potreba za programima koji nisu komercijalni. Različite institucije i ustanove provode programe prekvalifikacija/dokvalifikacija/obrazovanja koji su preskupi za marginalizirane skupine žena i samo manji dio korisnika/ca može besplatno u okviru projekta završiti takve programe.

Mjere aktivne politike zapošljavanja neophodno je uskladiti s potrebama tržišta, a određene ustanove bi trebale verificirati i neke nove programe kako bi pratile potrebe korisnika/ca te omogućile da po završetku obuke polaznice nađu posao.

U nekim županijama sudionici/e navode kako smatraju da su potencijalni korisnici/e dobro informirani/e o uslugama koje pružaju institucije i OCD, međutim postoje i dionici koji se ne slažu. Najslabije su informirane osobe koje žive na ruralnim područjima, osobe starije životne dobi, osobe koje nemaju pristup novim tehnologijama i nisu informatički pismene ili su slabijeg obrazovanja. Stoga je neophodno osim korištenja Interneta i društvenih mreža naći adekvatne kanale komunikacije za pojedine skupine korisnika/ca. Nekim su osobama usluge slabije dostupne zbog slabe prometne povezanosti i nedostatka novca za putovanje u drugi grad. Institucije u svakom gradu ili većoj općini imaju svoju ispostavu te su njihove usluge lakše dostupne, za razliku od usluga koje pružaju udruge. Međutim, trebalo bi osigurati pružanje usluga/edukacija na više lokacija u županiji te osigurati pokrivanje putnih troškova za sudionike/ce.

Potrebno je razvijati programe podrške marginaliziranim skupinama žena koji će uključiti i rad na povećanju samopouzdanja i podršci da krenu u proces traženja posla/samozapošljavanja. Osim toga potrebne su im jasne i pravodobne informacije te kontinuirana podrška i mentorstvo kako bi se snašle u kontaktu s institucijama i birokracijom te povezivanje s mogućim poslodavcima u struci. Dio sudionika diskusija smatra da se institucije često više bave administracijom nego pružanjem socijalnih usluga, a učestale izmjene i

Europska unija
Ulaganje u budućnost

Projekt sufinancira Europska unija iz Europskog socijalnog fonda te Ured za udruge kroz nacionalnu komponentu sufinanciranja. Sadržaj ovog dokumenta isključiva je odgovornost Cesi.

Više informacija o operativnom programu Razvoj ljudskih potencijala: www.ljudskipotencijali.hr
Jačanje sposobnosti organizacija civilnoga društva za pružanje socijalnih usluga

Više informacija o projektu: Cesi – Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje
Nova cesta 4, Zagreb
01 24 22 800
cesi@cesi.hr, www.cesi.hr
Facebook: CentarCESI

dopune propisa ne idu u prilog korisnicima/ama. Propisi se primjenjuju vrlo rigidno, a zakoni ne počivaju na iskustvu iz prakse niti se u obzir uzima mišljenje struke. Zbog loših ranijih iskustava većina se korisnica za pomoć obraća organizacijama civilnog društava koje mogu na sebe preuzeti dio posla institucija, međutim potrebna im je kontinuirana financijska podrška i kvalitetna suradnja s institucijama. Vrlo je važno da pružatelji socijalnih usluga kontinuirano unaprjeđuju svoj rad na način da su u potpunosti usmjerene na klijente/ice i njihove potrebe. „Sustav je taj koji mora biti na usluzi marginaliziranoj i diskriminiranoj osobi“, kaže jedna od sudionica grupnih diskusija.

Visoka stopa nezaposlenosti, a potom neusklađenost obrazovnog sustava s tržištem rada, konstantna rezanja radničkih prava i rast troškova života gorući su društveni problemi. U posebno su teškim uvjetima marginalizirane skupine žena koje su višestruko diskriminirane. Žene čine većinu nezaposlenih, te su podložne različitim oblicima diskriminacije pri zapošljavanju i prilikom napredovanja u karijeri zbog dobi, reproduktivnog statusa ili predrasuda i stereotipa o ulogama i sposobnostima žena. Područja djelatnosti u kojima žene predstavljaju većinu sastoje se uglavnom od poslova koji se tradicionalno smatraju prigodnima za žensku rodnu ulogu. Žene su najčešće zaposlene u pomagačkim zanimanjima gdje se velikim dijelom računa i na njihov volonterski rad jer se radi s ljudima kojima je pomoć potrebna. Osim toga ti su poslovi potplaćeni.

Jedan od najvažnijih ciljeva u postizanju pune ravnopravnosti jest poboljšanje položaja žena na tržištu rada s obzirom na njihovo otežano zapošljavanje i niže plaće, kao i različite oblike diskriminacije s kojima se susreću pri zapošljavanju i profesionalnom napredovanju. Osim toga važno raditi na pitanju rodni stereotipa kroz obrazovanje i započeti s radom već u vrtićima. Potrebno izraditi rodno osjetljiv program profesionalnog usmjeravanja učenika i učenica i intenzivnije poticati uključivanje zainteresiranih učenica u rodno netradicionalne programe i zanimanja.

Velik dio sudionika/ce navodi problem usklađivanja poslovnih i privatnih obaveza s obzirom na tradicionalnu podjelu rodni uloga u kojima majke brinu o djeci. Ukazuju na nedostatak podrške u zajednici, odnosno nedovoljne servisa za brigu o djeci te njihovu slabu dostupnost. Proces usklađivanja obiteljskog, privatnoga i profesionalnog života ne prati zahtjeve uklanjanja nejednakosti u društvenom položaju muškaraca i žena. Vrlo je važno ulaganje u programe usklađivanja obiteljskih obveza i plaćenog rada poput usluga čuvanja djece, korištenja predškolskih odgojno-obrazovnih programa i programa jaslica za djecu mlađu od jedne godine. Programi predškolskog odgoja i obrazovanja ključni su i za uklanjanje zapreka sudjelovanju roditelja, posebice majki, na tržištu rada. Nužno je daljnje razvijanje programa podrške roditeljstvu i razvijanje besplatnih edukativnih, rekreativnih i drugih sadržaja za djecu. Neophodno je da usluge budu cijenom pristupačne korisnicima/ama. Osim toga potrebno je veće uključivanje muškaraca u privatnu sferu, brigu o

Europska unija
Ulaganje u budućnost

Projekt sufinancira Europska unija iz Europskog socijalnog fonda te Ured za udruge kroz nacionalnu komponentu sufinanciranja. Sadržaj ovog dokumenta isključiva je odgovornost CESI.

Više informacija o operativnom programu Razvoj ljudskih potencijala: www.ljudskipotencijali.hr
Jačanje sposobnosti organizacija civilnoga društva za pružanje socijalnih usluga

Više informacija o projektu: CESI – Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje
Nova cesta 4, Zagreb
01 24 22 800
cesi@cesi.hr, www.cesi.hr
Facebook: CentarCESI

djeci i starijima, obavljanje kućanskih poslova i sl. Veće uključivanje očeva u brigu o djeci i u privatnu sferu imalo bi utjecaj i na stav poslodavaca pri zapošljavanju.

Iako za određene marginalizirane skupine postoje mjere aktivnog zapošljavanja one ih nisu u mogućnosti koristiti. Samohrane majke imaju teškoće s osiguravanjem kvalitetne skrbi za dijete, naročito ukoliko se zapošljavaju na sezonskim poslovima s duljim radnim vremenom. Žene žrtve obiteljskog nasilje zbog dodatne viktimizacije se ne izjašnjavaju kao žrtve nasilja. U nekim regijama niti jedna žena nije na toj osnovi zatražila zaposlenje. Usluge često nisu dostupne ženama s ruralnih područja zbog dislociranosti i loše prometne povezanosti, a smisao socijalnih usluga je što više se približiti korisniku/ci. Većina sudionika/ca diskusija smatra kako postoje predrasude i nezainteresiranost poslodavaca za određene marginalizirane skupine. Žene s invaliditetom su manje zastupljene na tržištu rada, a neki od razloga su niža razina obrazovanja koja je povezana i uz gubitak prava iz socijalne skrbi ukoliko su se obrazovale, arhitektonske barijere, a nekim je ženama s invaliditetom potrebna prilagodba radnih mjesta, pristupačan prijevoz i sl. Sljedeći problem predstavlja neprimjenjivanje zakona koji propisuje kvote u zapošljavanju osoba s invaliditetom. Sudionici/e diskusija ističu kako je potrebno uklanjati predrasude i stereotipe prema marginaliziranim skupinama žena, osigurati provođenje zakona te provoditi senzibilizaciju poslodavaca i javnosti kroz kampanje, informiranje i edukaciju o važnosti zapošljavanja marginaliziranih skupina.

Europska unija
Ulaganje u budućnost

Projekt sufinancira Europska unija iz Europskog socijalnog fonda te Ured za udruge kroz nacionalnu komponentu sufinanciranja. Sadržaj ovog dokumenta isključiva je odgovornost CESI.

Više informacija o operativnom programu Razvoj ljudskih potencijala: www.ljudskipotencijali.hr
Jačanje sposobnosti organizacija civilnoga društva za pružanje socijalnih usluga

Više informacija o projektu:
CESI – Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje
Nova cesta 4, Zagreb
01 24 22 800
cesi@cesi.hr, www.cesi.hr
Facebook: CentarCESI